

22.12.2022

לכבוד
עו"ד שגית אפיק
היועצת המשפטית לכנסת
באמצעות מייל: mishpatit@knesset.gov.il

לכבוד
עו"ד גלי בהרבה מיארה
היועצת המשפטית לממשלה
בפקס: 02-6467001

שלום רב,

הנדון: הצעת החוק לתיקון פקודת המשטרה (סמכויות), התשפ"ג-2022

הרינו לפנות אליכם בזאת לפעול למניעת קידום הצעת החוק לתיקון פקודת המשטרה (סמכויות), התשפ"ג-2022 (להלן: "**הצעת החוק, ההצעה**"), בהיותה בלתי חוקתית - הכול כפי שמובא להלן;

1. ביום 12.12.2022 הונחה על שולחן הכנסת הצעת החוק דנן מטעם חבר הכנסת איתמר בן גביר, ראש סיעת עוצמה יהודית, וביום 20.12.2022 עברה ההצעה בקריאה ראשונה. הצעת החוק אשר מועברת בהליך חקיקה מזורז הינה תולדה של ההסכם הקואליציוני בין סיעת הליכוד לסיעת עוצמה יהודית שנחתם ביום 25.11.2022, לפיו מסתמן כי ח"כ איתמר בן גביר יתמנה לתפקיד "השר לביטחון לאומי" (השר לביטחון פנים מורחב), ויהיה אחראי, בין היתר, על המשטרה מכוח מינויו. כאשר התיקונים המוצעים נועדו להעניק לו סמכויות רחבות.

2. הלכה למעשה, הצעת החוק מבקשת להכפיף את המשטרה והמפכ"ל העומד בראשה ל"מדיניות ולעקרונות הכלליים של השר". והיא פועלת להרחבת סמכויותיו של השר באופן מוגבר ועמוק, ומפקידה להחלטתו נושאים נרחבים הכוללים; ענייני מדיניות בתחומי חקירות, טיפול בתיקים, העמדה לדין ועוד.

3. משטרת ישראל פועלת ומתפקדת בהתאם למערכת חוקים ספציפיים בתחום הפלילי, כגון חוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982, חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), תשנ"ו-1996, ועוד. חוקים אלו מתווים את סדרי הדין הפליליים, וקובעים בין היתר מתי המשטרה חייבת לפתוח בחקירה, לבצע מעצר, לזמן עדים, לשמור על זכויות נחקרים, לערוך חיפוש, להיכנס לחצרים, לחסום כבישים ועוד. אלו הן סמכויות מעין שיפוטיות המשפיעות באופן ישיר על זכויות האזרחים וחלקן גם מבקש להגן על זכויות האזרח מכוח המשטרה. הצעת החוק קובעת למעשה שמדיניות השר יכולה לגבור על חוקים אלה, ואף להוביל לאיון חלק מסעיפיהם.

4. וכאן עולה הבעיה החוקתית היורדת לשורשו של ענין. **ראשית**, דבר זה הינו בלתי אפשרי מבחינת שלטון החוק כי מדיניות כללית לעולם לא יכולה לגבור על חוק פוזיטיבי כתוב. **שנית**, מאחר ומדובר בחוקים הנופלים בפריפריה החוקתית המבקשים גם להגן על זכויות אזרח אזי לא ניתן לגבור על אף סעיף מסעיפי החוק האלה על ידי מדיניות פוליטית חדשה של השר מבלי לבטל את הסעיפים המושעים.

P.O. Box 8921 Haifa 31090 Israel Tel: (972)-4-950-1610 Fax: (972)-4-950-3140

חיפה 31090, ס.ב. 8921, טלפון 04-9501610, פקס 04-9503140
חיפה 31090, ת.ד. 8921, טלפון 04-9501610, פקס 04-9503140
Email: adalah@adalah.org <http://www.adalah.org>

5. לכן, הצעת החוק זו מנוגדת להוראות סעיף 34 לחוק-יסוד: הממשלה, האוסר על שר ליטול לידי סמכויות מעין שיפוטיות, כמרבית סמכויותיה של המשטרה, בפרט בענייני חקירה, חיפוש, מעצר, עיכוב, העמדה לדין ואכיפת חוק. היא הופכת את עקרון שלטון החוק לשלטון הפוליטיקה ובמילים הידועות ל- Rule of Men and not Rule of Law.

6. שלישית, הצעת החוק הינה בלתי חוקתית משום שהיא גם עלולה לפגוע באופן וודאי בעקרון השוויון בפני החוק הכולל את השוויון באכיפתו, והאוסר על אכיפה סלקטיבית. בכך ההצעה תוביל לפגיעה בזכויות החוקתיות לכבוד, לחירות ולשוויון בניגוד לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו. (השוו עם בג"ץ 2605/05 המרכז האקדמי למשפט ולעסקים נ' שר האוצר, פ"ד סג(2) 45 (2009) ששם הורה בית המשפט על בטלות תיקון לפקודת בתי הסוהר המאפשר הקמת בתי סוהר פרטיים שלא בבעלות המדינה, מאחר והתיקון עלול להוביל לפגיעה בזכויות חוקתיות המעוגנות בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו).

7. ועוד, תכלית הצעת החוק הינה תכלית פסולה ובלתי ראויה. על תכלית זו ניתן ללמוד מהצהרותיו של יוזם ההצעה אשר אינו מסתיר את כוונותיו לחולל שינויים מבניים דרסטיים בתוך המשטרה שאין בהם אלא לדרדר את יחסיה של המשטרה לקבוצות מיעוט בכלל, ולחברה הערבית בישראל בפרט. שינויים אלו יגעו על פניו בכל הקשור למדיניות החקירה וההעמדה לדין, אך גם לנהלי המשטרה, ובפרט נוהל הפתיחה באש. כבר מיום 08.05.2021 פרסם היוזם פוסט ברשת החברתית פייסבוק לפיו; "אני דורש מהדרג המדיני שכאשר פורעים ערבים רוגמים שוטרים בסלעים ובבקבוקי זכוכית, יאפשרו לשוטרים להגן על חייהם ולהשתמש בנשק חם כולל ירי. שוטר שמסכנים את חייו צריך לירות ולא להתעסק באמצעים לפיזור הפגנות" <https://www.facebook.com/ibengvir/posts/pfbid02D1cQ6gSTj9NQ7yArUE3jZ6E793HTtUmSNNrn7FvE7SAmTfYcYerGcmqbEkfhuhQeCl>. עוד נאמר מפיו בעניין זה לאחרונה, לפי כתבה שהתפרסמה באתר YNET מיום 15.11.2022, "עלינו להחזיר את הביטחון וההרתעה. יש צורך דחוף בשינוי נהלי הפתיחה באש, לא לחינם שמנו את זה במוקד המשא ומתן" (<https://www.ynet.co.il/news/article/hj3slgwii>).

8. נושא אחר שנמצא על סדר העדיפויות של היוזם הינו נושא החסינות לאנשי המשטרה, כאשר הוא לא מסתיר כוונותיו לחולל שינוי בעניין זה. רק לאחרונה, ביום 17.12.2022, שיתף היוזם ברשת החברתית פייסבוק חלקים מראיונות שנערכו אתו, וכתב "אני רוצה להעניף מחבלים מהארץ ולתת חסינות לחיילים ושוטרים באירועי טרור, כדי להחזיר את הביטחון, המשילות והריבונות לרחובות ישראל" (<https://www.facebook.com/watch/?v=1169013747344073>). כאשר אין להכביר מילים על הסכנה הטמונה במתן חסינות גורפת לאנשי כוחות הביטחון, והתוצאות ההרסניות אליהן עלול להוביל מהלך כאמור.

9. על כן, תכלית הצעת החוק הינה מפלה ואף גזענית הרואה בחברה הערבית בישראל כאויב שצריך לטפל בו על פי מדיניות פוליטית משתנה וללא קשר לחוק הפוזיטיבי. לא במקרה

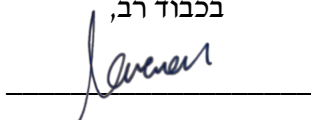
על כן, בדברי ההסבר של ההצעה צוין כי כפי שהממשלה והשר קובעים את מדיניות הצבא כך צריך לגבי המשטרה.

10. אמרנו את כל מה שאמרנו מבלי להתעלם מעצם העובדה שמשטרת ישראל, בלי הכפפתה לשרים עם אג'נדות גזעניות, ובהתעלם מההצעה הנדונה, התייחסה ומתייחסת לציבור הערבי כציבור עוין. יוזכרו אירועי אוקטובר 2000 עת נהרגו 13 פלסטינים אזרחי המדינה בידי משטרת ישראל. וועדת החקירה הממלכתית שהוקמה לבירור ההתנגשויות בין כוחות הביטחון לבין אזרחים ישראלים בחודש אוקטובר 2000, קבעה במסקנותיה כי: "המשטרה חייבת להטמיע בקרב שוטריה את התובנה, כי הציבור הערבי בכלל אינו אויב שלהם, וכי אין לנהוג בו כאויב". חרף חלוף שני עשורים מהמלצות אלו, יחסה העוין והמדכא של המשטרה לחברה הערבית, לא נפסקו. במהלך השנים, נוספו שורה של אירועים אלימים הממחישים יחס זה, מתוכם יוזכר הפינוי האלים של היישוב הבדואי אום אלחיראן, בשנת 2017, והרג המורה יעקוב אבו אלקיעאן בידי המשטרה. כך גם, יוזכרו אירועי מאי 2021, הדיכוי האלים למחאה של האזרחים הערבים, ובמקביל, האכיפה הסלקטיבית בעניינם של יהודים המעורבים בעבירות נגד ערבים וסגירת התיק נגד המעורבים בהרג המנוח מוסא חסונה ז"ל בלוד, בהתערבות ישירה ופסולה מאת שר בממשלה.

11. **הצעת החוק הנדונה מבקשת היום להפוך את יחסי העוינות והאויבות מטעם המשטרה כנגד האזרחים הערבים לעניין רשמי ועל פי החוק. דבר שיגביר את האלימות והגזענות מצד המשטרה כנגד החברה הערבית בישראל.**

נוכח האמור לעיל, נבקשכם לפעול לאלתר למניעת הליך החקיקה בעניין הצעת החוק המונח בימים אלו על שולחנה של הכנסת בהיותה הצעת חוק בלתי חוקתית.

בכבוד רב,

נארימאן שחאדה זועבי, עו"ד

העתקים:

ח"כ בינימין נתניהו, ראש סיעת הליכוד, באמצעות מייל: bnetanyahu@knesset.gov.il
ח"כ איתמר בן גביר, ראש סיעת עוצמה יהודית, באמצעות מייל: ibengvir@knesset.gov.il